

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 329g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a articolului VIII alin. (2) din
Legea nr. 122 din 16 august 2019 pentru modificarea unor acte legislative

*(diminuarea venitului impozabil în cazul declarării
disponibilului de mijloace bănești)*

CHIȘINĂU

12 iunie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 31 decembrie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 12 iunie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului VIII alin. (2) din Legea nr. 122 din 16 august 2019 pentru modificarea unor acte legislative, ridicată de dl avocat Marin Jalbă, în interesele dlui Roman Șargu, în dosarul nr. 3-3777/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Corneliu Guzun de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Serviciul Fiscal de Stat a efectuat un control fiscal în privința dlui Roman Șargu și, la 11 august 2023, a emis un act prin care a constatat eschivarea de la calculul și plata impozitului pe venit pentru perioada fiscală 2019.

4. La 28 august 2023, dl Roman Șargu a formulat, fără succes, un dezacord împotriva constatărilor Serviciului Fiscal de Stat. La 12 octombrie 2023, dl Roman Șargu a depus o contestație împotriva deciziei prin care au fost menținute constatările din actul de control al Serviciului Fiscal de Stat. Această contestație a fost respinsă prin decizia directorului adjunct al Serviciului Fiscal de Stat.

5. La 28 decembrie 2023, dl Roman Șargu a inițiat o acțiune în contencios administrativ împotriva Serviciului Fiscal de Stat, solicitând anularea actelor administrative referitoare la calculul și plata impozitului pe venit.

6. În cadrul examinării cauzei, dl avocat Marin Jalbă a ridicat, în interesele dlui Roman Șargu, excepția de neconstituționalitate a articolului VIII alin. (2) din Legea nr. 122 din 16 august 2019.

7. Printr-o încheiere din 17 decembrie 2024, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(2) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție ”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nicio pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 122 din 16 august 2019 pentru modificarea unor acte normative, în vigoare din 1 ianuarie 2020, cu excepția art. I pct.15 și 16 - 1 ianuarie 2022, art. VII – 6 septembrie 2019, sunt următoarele:

„Art. I. – Codul fiscal nr.1163/1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 8 februarie 2007), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

[...]

16. La articolul 226⁷, alineatul (3) se abrogă.

[...]

Art. VIII. – (1) Prin derogare de la prevederile art.56 alin. (2) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2020, cu excepția art. I pct.15 și 16, care intră în vigoare la 1 ianuarie 2022, și a art. VII, care intră în vigoare la data publicării legii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Venitul impozabil estimat de către Serviciul Fiscal de Stat în cadrul controalelor fiscale inițiate începând cu 1 ianuarie 2022, indiferent căror perioade le este aferent, nu se va diminua cu suma declarată conform art.226⁷ din Codul fiscal.”

10. Prevederile relevante ale Codului fiscal, adoptat prin Legea nr. 1163 din 24 aprilie 1997, sunt următoarele:

Articolul 226⁷

Declararea disponibilului de mijloace bănești

„(1) Persoana fizică cetățean al Republicii Moldova care, la situația de la 1 ianuarie 2012, deține mijloace bănești în sumă mai mare de 500 mii lei sau echivalentul acesteia în valută străină are obligația să depună la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat de la locul de domiciliu sau reședință ori la Serviciul Fiscal de Stat, până la 31 decembrie 2012, declarația cu privire la disponibilul de mijloace bănești. În cazul în care suma declarată va fi mai mare de un milion de lei, persoana fizică este obligată să anexeze la declarație documentele care confirmă disponibilul sumei declarate.

[...]

(3) Sumele declarate conform alin.(1) se consideră neimpozabile și se vor lua în considerare la determinarea venitului impozabil estimat în urma controlului fiscal, obținut în perioada de după 1 ianuarie 2012. Pentru persoanele fizice care nu au depus declarația în conformitate cu alin.(1), mijloacele bănești respective vor fi considerate ca fiind obținute după 1 ianuarie 2012:

[...]”.

[în redactarea de până la intrarea în vigoare a Legii nr. 122 din 16 august 2019]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul sesizării susține că textul „indiferent căror perioade le este aferent” din articolul VIII alin. (2) din Legea nr. 122 din 16 august 2019 pentru modificarea unor acte legislative este imprevizibil și retroactivează. În opinia sa, prin adoptarea acestei prevederi, legislatorul a intervenit în cazuri care au fost încheiate înainte de intrarea ei în vigoare.

12. Astfel, controalele fiscale inițiate după 1 ianuarie 2022 pot viza și o perioadă anterioară acestei date, însă venitul impozabil estimat nu va mai fi diminuat cu suma mijloacelor bănești declarate conform articolului 226⁷ din Codul fiscal, care stabilea caracterul neimpozabil al mijloacelor bănești în sumă mai mare de 500 mii lei, declarate de persoanele fizice până la 1 ianuarie 2012. Așadar, în opinia autorului sesizării, prevederea contestată a perturbat certitudinea juridică care exista până la intrarea ei în vigoare, în privința sumelor declarate potrivit articolului 226⁷ din Codul fiscal.

13. În fine, autorul excepției susține că prevederea contestată este contrară articolelor 1 alin. (3), 20, 22 și 23 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din

Legea nr. 122 din 16 august 2019 pentru modificarea unor acte legislative, ține de competența Curții Constituționale.

16. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

17. Curtea observă că autorul sesizării a ridicat excepția de neconstituționalitate în privința articolului VIII alin. (2) din Legea nr. 122 din 16 august 2019 pentru modificarea unor acte legislative. Curtea constată că prevederea contestată nu a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o acțiune de contencios administrativ inițiată împotriva Serviciului Fiscal de Stat privind anularea actelor administrative referitoare la calculul și plata impozitului pe venit. Astfel, Curtea admite că prevederea contestată ar putea fi relevantă în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

19. Autorul afirmă incidența articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 20 (*accesul liber la justiție*), 22 (*neretroactivitatea legii*) și 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*) din Constituție.

20. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că articolele 1 alin. (3) și 23 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea HCC nr. 10 din 4 aprilie 2024, § 22).

21. Referitor la incidența articolului 20 din Constituție, Curtea nu poate identifica, în mod rezonabil, nicio critică de neconstituționalitate care să afirme încălcarea accesului liber la justiție. În acest sens, simpla enumerare a unor articole din Constituție nu reprezintă o veritabilă critică de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 16 din 14 martie 2024, § 15).

22. Articolul 22 din Constituție garantează principiul legalității incriminării și a pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) (a se vedea DCC nr. 13 din 14 martie 2024, § 18). Dispozițiile articolului 22 din Constituție impun neretroactivitatea legii penale, în sensul larg al noțiunii „penal”, aceasta fiind o garanție a principiului legalității incriminării și a pedepsei penale (a se vedea DCC nr. 163 din 30 noiembrie 2023, § 26).

23. Așadar, Curtea trebuie să stabilească dacă estimarea venitului impozabil pe baza prevederii contestate reprezintă o „pedeapsă” în sensul articolului 22 din Constituție și articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

24. În acest sens, Curtea notează că în cauza *Société Oxygène Plus v. Franța*, 17 mai 2016, reclamanta, o companie care cumpăra și revindea imobile ca să genereze capital, a beneficiat între anii 1997 și 2001 de un tratament fiscal preferențial. În 2002, autoritățile fiscale au constatat că acesta nu a respectat una dintre condițiile legale pentru tratamentul fiscal preferențial, și anume cea de a ține un registru al tuturor tranzacțiilor efectuate. În consecință, reclamanta a fost obligată să plătească o sumă

corespunzătoare aplicării regimului fiscal obișnuit și penalității de întârziere. În cadrul procedurilor naționale de contestare, o nouă lege a abrogat obligația de a menține registrul și a înlocuit măsura anulării regimului fiscal preferențial în cazul constatării neregulilor cu un sistem de amenzi. Deși reclamanta le-a solicitat tribunalelor naționale să-i aplice legea penală mai blândă, recursul său a fost respins. Astfel, reclamanta s-a plâns în fața Curții Europene de încălcarea principiului retroactivității *in mitius* pe baza articolului 7 din Convenție (a se vedea §§ 2-15 din Decizia citată).

25. În consecință, Curtea Europeană a analizat, în lumina criteriilor *Engel*, denumite astfel după cauza eponimă în care au fost formulate pentru prima dată *Engel și alții v. Olanda*, 8 iunie 1976, dacă pierderea tratamentului preferențial a constituit o „pedeapsă” în sensul articolului 7 din Convenție. Primul criteriu, cel care nu califică pierderea în discuție pe baza legii penale, ci pe baza legii fiscale, era puțin relevant în această cauză. Referitor la cel de al doilea criteriu, care vizează natura faptei, Curtea Europeană nu a constatat un standard care urmărea atât un scop preventiv, cât și unul punitiv (§ 49). În privința celui de-al treilea criteriu, deși sumele pretinse de la reclamantă erau semnificative, acestea erau limitate la domeniul fiscal, împreună cu dobânzi de întârziere, ceea ce nu constituie o acuzație penală în sensul articolului 6 § 1 din Convenție (§ 50). Așadar, Curtea a conchis că reclamantei nu i-a fost impusă vreo pedeapsă și a declarat inadmisibilă cererea sa (§ 51).

26. Având în vedere această hotărâre, Curtea consideră că estimarea venitului impozabil pe baza prevederii contestate nu urmărește un scop punitiv și represiv. Ea stabilește doar modalitatea de estimare a impozitului pe venit începând cu 1 ianuarie 2022. Prin urmare, norma contestată nu reprezintă o „pedeapsă” în sensul articolelor 22 din Constituție și 7 din Convenție. Așadar, pentru că nimic din textul articolului 22 din Constituție nu sugerează aplicabilitatea sa în privința legilor cu caracter civil, Curtea declară inadmisibilă sesizarea în acest capăt al său (a se vedea DCC nr. 163 din 30 noiembrie 2023, § 26).

27. Totodată, Curtea observă că autorul critică prevederea contestată din perspectiva obligației statului de a respecta certitudinea juridică. În jurisprudența sa, Curtea a notat că certitudinea juridică reprezintă un principiu fundamental al unei societăți democratice, care este inerent tuturor articolelor din Constituție (a se vedea HCC nr. 10 din 4 aprilie 2024, § 30).

28. Așadar, pentru că nu a constatat incidența drepturilor fundamentale invocate de autorul sesizării, Curtea nu poate analiza aplicabilitatea articolelor 1 alin. (3) și 23 din Constituție.

29. Pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului VIII alin. (2) din Legea nr. 122 din 16 august 2019 pentru modificarea unor acte legislative, ridicată de dl avocat Marin Jalbă, în interesele dlui Roman Șargu, în dosarul nr. 3-3777/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 12 iunie 2025
DCC nr. 66
Dosarul nr. 329g/2024*